

ЗАТВЕРДЖЕНО

Виконуючий обов'язки
Лебединського міського голови
Світлана ГОРІЩЕНКО

« 15 » червня 2026 року

Звіт

за результатами визначення потреб у соціальних послугах Лебединської міської територіальної громади 2026 рік

І. Вступна частина

Одним з основних напрямків державної політики у сфері соціального захисту населення є турбота про людей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Відповідно до наказу Міністерства соціальної політики України від 19.04.2023р. № 130-Н «Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці у соціальних послугах», з метою виявлення та аналізу потреб громадян Лебединської міської територіальної громади, які перебувають у складних життєвих обставинах, визначення пріоритетів щодо надання соціальних послуг рішенням виконавчого комітету Лебединської міської ради від 12.10.2023р. №161-ОД створена координаційна група з питань визначення потреб населення Лебединської міської територіальної громади у соціальних послугах.

Лебединська міська територіальна громада була створена у 2020 році у результаті адміністративно-територіальної реформи, об'єднавши майже всі населені пункти Лебединського району. Згідно розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 р. № 723-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Сумської області» Лебединська міська територіальна громада (м. Лебедин та 124 населені пункти) увійшла до складу новоутвореного Сумського району.

1.1. Основні тенденції соціально-демографічних процесів.

Станом на 1 січня 2026 року кількість населення у Лебединській МТГ склала 37638 осіб. Переважна більшість населення – жителі м. Лебедин (23029 осіб, це 61% населення), а 14609 осіб (39%) – жителі решти 121 сіл громади. При чому, в 65 селах Лебединської громади населення складає менше 20 осіб, із яких у 21 селі не проживає жодна людина. Громада є однією з найбільших по території (відстань від центру до найбільш віддаленого села складає 52 км) та чисельності населення в Сумській області.

Статевий склад населення характеризується перевагою жінок як серед міського, так і серед сільського населення. Зокрема, в Лебединській МТГ жінки складають 53%, а чоловіки 47%.

Гендерний соціально-демографічний аналіз свідчить про:

переважання міського, зокрема жіночого населення, натомість простежується від'ємна динаміка щодо кількості сільських жителів, особливо у віддалених від Лебедин селах;

незначна частка дітей у віддалених сільських старостинських округах.

В цілому тривожною виглядає тенденція «обезлюднення» сільських населених пунктів громади, що визначає ризики в контексті збереження та відновлення людського потенціалу громади, що є передумовою її розвитку.

Лебединська МТГ є сільськогосподарською територією. Тому значна кількість робочих місць має сезонний характер, на які залучаються вузькі спеціалісти (переважно чоловіки) та некваліфіковані низькооплачувані робітники. Незважаючи на велику кількість зареєстрованих промислових і сільськогосподарських підприємств, офіційно працевлаштована незначна частина людей. І надалі спостерігається тенденція до скорочення зайнятості. Основна кількість людей або зайняті в особистому підсобному господарстві, працюють в комунальній сфері, або виїхали на заробітки.

У структурі загальної чисельності населення громади частка осіб працездатного віку- 20743, що становить 55%, частка дитячого населення у віці від 0 до 17 років включно складає 13%. Всього дітей 5115, з них - 2461 дівчат та 2654 хлопців. 32 % від загальної чисельності населення складають люди старшого віку 60+ -11780 осіб, в тому числі в громаді проживає 1467 осіб у віці 80 років і старше- це складає 3,9%.

Слід зауважити, що у 2025 році кількість народжених дітей у громаді становила – 118, а кількість померлих – 681 осіб, що свідчить про значний від'ємний приріст населення за 2025 рік. Рівень дитячої смертності (діти від 0 до 1 року) – 0 дітей.

На даний час в громаді зареєстрована значна кількість внутрішньо переміщених осіб – 4329, з них жінок – 1976 (46%), чоловіків – 1410 (33%), дітей – 943 (21%).

Демографічна структура населення громади визначає основні соціальні групи, які потребують соціальних послуг, – це особи похилого віку, особи з інвалідністю, сім'ї, які опинились в складних життєвих обставинах, сім'ї, в яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, внутрішньо переміщені особи, багатодітні сім'ї, особи, які зазнали домашнього насильства.

II. Характеристика вразливих груп населення, осіб/сім'ей, які перебувають у складних життєвих обставинах, стан охоплення соціальними послугами

В громаді зареєстровано 11780 осіб похилого віку, осіб з інвалідністю – 2329. На обліку в службі зайнятості перебуває 262 безробітних.

Станом на 01.01.2026 року в громаді обліковується 378 багатодітних сімей, в них дітей - 1363, одиноких матерів – 131 та одиноких батьків – 15.

Що стосується повнолітніх осіб що мають інвалідність, в громаді їх проживає 2183 та 146 дітей з інвалідністю, 166 дітей з особливими освітніми потребами, з них: 5 дітей за висновком про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи наданого Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Лебединської міської ради потребують супроводу під час інклюзивного навчання.

Значна частина сімей в громаді отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям – 450. Кількість осіб, які перебувають на обліку у Лебединському міському територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг) та Лебединському міському Центрі соціальних служб як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах, складає 1501 особа, в них дітей – 210.

В громаді на обліку перебуває 96 осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з них: 43 дітей влаштовано в ДБСТ, 44 дитини, в сім'ї опікунів та піклувальників. На обліку служби у справах дітей перебуває 49 дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, з них: 24 дівчинки та 25 хлопців.

Кількість зафіксованих на території громади випадків насильства щодо осіб старше 18 років – 145, та 29 випадків насильства по відношенню до дитини.

Кількість осіб в громаді, які перебувають на обліку органу пробації, – 83, в тому числі 1 неповнолітня особа.

Таким чином відсоток вразливого населення складає 35% від загальної кількості населення громади.

Через війну виокремилася особлива соціальна група – це жінки-військовослужбовці, вдови / діти, які втратили батьків, сім'ї загиблих / поранених / зниклих безвісти; ветерани / ветеранки війни. Значна частка з них виховують дітей самотужки.

Основними чинниками, що зумовлюють вразливість / складні життєві обставини в територіальній громаді є похилий вік, інвалідність, малозабезпеченість, ухилення батьками або особами, які їх замінюють, від виконання своїх обов'язків із виховання дитини, домашнє насильство, невиліковні хвороби, та інші.

Більшості осіб/сімей, які перебувають у СЖО, надаються соціальні послуги, які визначаються за результатами оцінки потреб.

На території громади проживають внутрішньо переміщені особи, які зазнали шкоди завданої воєнними діями. В разі звернень чи виявлення таким категоріям осіб визначається потреба в наданні соціальних послуг на основі оцінювання потреб.

Шляхи розв'язання існуючих проблем розглядаються для кожної сім'ї окремо.

Соціальні послуги у громаді за звітний період отримали 2112 сімей. Це число співпадає з даними щодо кількості сімей, які перебувають у складних

життєвих обставинах, тож можна припустити, що усі родини цієї категорії охоплені соціальними послугами.

Згідно з додатком 3.1 до Порядку кількість осіб, які звертались щодо отримання соціальних послуг, та осіб/сімей, щодо яких надійшли звернення/повідомлення про потребу в соціальних послугах за попередній календарний рік, співпадає з кількістю осіб/сімей, щодо яких за результатами оцінювання потреб зроблено висновок про потребу в наданні соціальних послуг та кількістю осіб / сімей, які отримували соціальні послуги у звітному періоді.

III. Основні соціальні проблеми та потреби у соціальних послугах жителів територіальної громади з числа вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Для визначення потреб населення громади у соціальних послугах використана інформація від діючих надавачів соціальних послуг шляхом проведення аналізу заяв, звернень, повідомлень про потребу в наданні соціальних послуг, проведення аналізу узагальнених даних, отриманих при проведенні оцінювання потреб сімей/осіб у соціальних послугах. Встановлено, що найбільшій підтримки потребують люди похилого віку, особи з інвалідністю різних вікових груп, внутрішньо переміщені особи, малозабезпечені громадяни, сім'ї з дітьми що опинились у складних життєвих обставинах і не здатні самотійно їх подолати, діти які залишилися без батьківської опіки.

В Лебединській міській територіальній громаді функціонують два надавачі соціальних послуг, які надають соціальні послуги за рахунок коштів місцевого бюджету та яких внесено до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг:

- Лебединський міський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг);
- Лебединський міський центр соціальних служб.

Для підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства у громаді діє спеціалізована служба «Мобільна бригада соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі».

Аналіз отриманих та опрацьованих даних свідчить, що у громаді налагоджена системна робота з надання соціальних послуг.

В Лебединській міській територіальній громаді забезпечено надання 8 базових соціальної послуги згідно вимог Державних стандартів у відповідності до індивідуальних потреб отримувачів цих соціальних послуг.

В цілому протягом 2025 року 2112 сімей отримали різні соціальні послуги. При цьому слід зазначити, що деякі особи можуть отримувати дві та більше зазначених послуг. Найбільш затребуваними послугами в звітному періоді були: догляд вдома (858), надання натуральної допомоги (548), інформування (360), консультування (242) соціальний супровід (90).

Для надання соціальної послуги догляду вдома в структурі Лебединського міського територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) виділено по 1 соціальному робітнику для кожного старостинського округу.

У Лебединському міському територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг) продовжує роботу мультидисциплінарна команда. Команда працює, надаючи соціально-медичні послуги відповідно до меморандуму про партнерство і співробітництво між територіальним центром та КУ Лебединським фаховим медичним коледжем імені професора М.І.Ситенка від 01 січня 2024 р. на постійній основі.

З метою реінтеграції людей похилого віку в активне життя суспільства, створенню умов та сприяння їх всебічного розвитку в місті Лебедині у 2025/2026 навчальному році продовжує свою роботу «Університет третього віку» за напрямком комунікаційні та інформаційні технології, затверджена група у кількості 15 (п'ятнадцять) слухачів та призначена відповідальна особа з числа працівників територіального центру.

Заняття відбуваються один раз на тиждень на базі місіонерського товариства «Суми – духовне відродження». Навчання проводить спеціаліст-фахівець за напрямком комунікаційні та інформаційні технології за спеціально розробленою програмою для слухачів «Сходінки до інформатики».

Лебединський міський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) співпрацює з такими громадськими організаціями: «Карітас», «Рокада», «Право на захист», «Посмішка», Благодійна Організація «Благодійний фонд «*Global Empowerment Mission Ukraine*» (гуманітарна допомога, психологічні заходи підтримки).

Для надання соціальної послуги соціального супроводу сімей в складних життєвих обставинах виділено кілька штатних одиниць фахівців соціальної роботи в структурі Лебединського міського центру соціальних служб, при цьому один фахівець опікується кількома старостинськими округами.

Діють 2 мобільні бригади, в однієї наявний автомобіль. Для створення ефективної системи надання соціальних послуг в управлінні соціального захисту населення виконкому Лебединської міської ради створено відповідний відділ, до повноважень якого відноситься в т. ч.. організація надання соціальних послуг.

З метою інформування та обізнаності населення про соціальні послуги, що надаються в територіальній громаді, їх зміст та порядок надання на офіційному веб-сайті міста доступний розділ «Соціальні послуги».

З урахуванням вищевикладеного, можна зробити висновок, що всі соціальні групи, які потребують соціальної допомоги і підтримки, охоплені соціальними службами.

В умовах війни населення громади переживає страх, тривогу, які можуть перейти в депресивні стани, що складно подолати без фахівця. У жителів не сформована культура звернень за психологічною допомогою. Нові вразливі групи, які з'явилися в умовах війни потребують тривалого психологічного супроводу та підтримки. В міському центрі соціальних служб немає спеціально підготовлених фахівців для надання допомоги різним цільовим групам постраждалого населення.

Проблемами у сфері соціального захисту та наданні соціальних послуг є щорічне збільшення чисельності людей з інвалідністю. Чисельно серед людей з набутою інвалідністю переважають чоловіки (травми на виробництві, внаслідок поранень і контузій під час бойових дій, ризикована поведінка, низька культура здоров'я та ін.).

Крім того у відділеннях хоспісної і паліативної допомоги Лебединської міської територіальної громади перебуває 65 осіб, які в подальшому можуть бути потенційними отримувачами послуги стаціонарного догляду.

Зважаючи на вищевикладене у Лебединській міській територіальній громаді існує потреба у соціальних послугах стаціонарного догляду.

Загальна управлінська структура системи соціальних послуг громади на сьогоднішній день охоплює майже весь спектр ключових ланок соціальної сфери, зокрема соціального захисту, забезпечення прав дитини, питань молоді та спорту, культури, охорони здоров'я та освіти.

Існує велика потреба у мобільному таксі, яка пов'язана зі збільшенням людей похилого віку та віддаленістю від центру громади.

Потреба у психологах за програмою робота з кривдником, військового психолога., психолога для дорослих.

Наявність ресурсів надавачів послуг, які функціонують в міській територіальній громаді в повній мірі задовольнили попит громадян у соціальних послугах та мали достатні можливості для забезпечення кожній потребуючій особі/сім'ї своєчасної і доступної допомоги в звітному періоді.

Серед проблем щодо забезпечення якісних і доступних послуг визначено такі як: недостатні можливості надання психологічної підтримки, неспроможність подолати СЖО наявними заходами, фінансування соціальної сфери, відсутність прихистків, недостатня кількість ФСР та вигорання наявних, відсутність чи неточність інформації про осіб, що перебувають у СЖО, зокрема осіб з інвалідністю, через брак даних від пенсійного фонду, лікарень тощо. Також була висвітлена потреба консультування у юристів, створення команди раннього втручання, що не відбувається через брак фахівців. Потрібна організація ветеранського простору.

IV. Рекомендації за результатами визначення потреб населення територіальної громади у соціальних послугах

Для підвищення якості та рівня задоволення потреб населення в соціальних послугах в Лебединській міській територіальній громаді в 2026 році необхідно:

- передбачити фінансування та продовжити надання наступних соціальних послуг:

- консультивання
- інформування
- соціальний супровід сімей/осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах
- соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування
- екстрене (кризове) втручання
- догляд вдома
- натуральна допомога
- підтримане проживання людей похилого віку та осіб з інвалідністю

- посилити роботу щодо виявлення осіб/ сімей, які знаходяться в складних життєвих обставинах та потребують соціальних послуг;

- вивчення ситуації щодо проблеми з отриманням даних про осіб з інвалідністю від пенсійного фонду та закладів охорони здоров'я;

- розглянути можливість започаткування у громаді таких соціальних послуг як супровід під час інклюзивного навчання та транспортні послуг («соціальне таксі»);

- вивчити питання щодо доцільності відкриття стаціонарного відділення для проживання осіб похилого віку;

- у разі виникнення потреби запровадити надання нових соціальних послуг, в тому числі шляхом впровадження механізму соціального замовлення, залучення громадських, релігійних, благодійних та інших організацій до надання послуг, що сприятиме доступності та задоволенню у повному обсязі потреби територіальної громади у соціальних послугах;

- розглянути можливість запровадження пріоритетних соціальних послуг: стаціонарного догляду, підтриманого проживання, притулку шляхом участі в експериментальних проектах, що фінансуються за рахунок коштів Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю;

- розвивати кадровий потенціал комунальних надавачів соціальних послуг, постійно проводити навчання працівників, які задіяні в наданні соціальних послуг;

- при запровадженні та наданні соціальних послуг, забезпечити інтеграцію гендерного підходу, враховуючи потреби та інтереси різних цільових груп жінок і чоловіків, дівчат і хлопців, осіб з інвалідністю, ветеранів війни та ін.

- суб'єктам, задіяним у наданні соціальних послуг, покращити інформаційно-роз'яснювальну роботу серед населення громади щодо надання соціальних послуг, в т. ч. шляхом облаштування інформаційних куточків в підпорядкованих установах, старостатах

Ефективними способами мінімізації соціальних проблем зазначених у звіті є найперше профілактика і попередження потрапляння вразливих категорій сімей та осіб у складні життєві обставини, забезпечення доступності послуг, які зможуть охопити потреби наявної кількості

вразливих категорій населення, забезпечення раннього виявлення сімей у СЖО.

Подальше систематичне визначення потреб територіальної громади у соціальних послугах дозволить вчасно реагувати на соціальні та демографічні процеси, попередити виникнення соціальних проблем, шляхом якісного надання соціальних послуг.

Секретар робочої групи

Наталія ВЕЛЬБОЙ